

AFLEVERING 94

25^e jaargang

1989

ALPAIDIS

- HET HOEGAARDS GEMEENTELIJK BESTUUR ONDER
HOLLANDS BEWIND - 1815-1830
- GEVALLEN VOOR ONZE VRIJHEID TE HOUTEM
- TESTAMENTEN UIT HET PAROCHIE-ARCHIEF VAN
HOEGAARDEN
- 700 JAAR HOEGAARDSE KEURE - 1289-1989
- UIT HET EEUWENKALENDER
- MUSEUM INFO - JAARPROGRAMMA 1989 TENTOON-
STELLINGEN

IN MEMORIAM

Op 16 december 1988 ontviel ons Mejuffer Marthe DAYERS. Zij was een trouwe en plichtsbewuste medewerkster, die zich spontaan en onbaatzuchtig inzette. Van in 1965 was zij actief voor de bevordering van de Hoegaardse heem- en stamboomkunde en zetelde in het bestuur van 't Nieuwhuys-museum, waar zij onschatbare diensten bewees.

Nooit werd tevergeefs op haar beroep gedaan en al wat haar werd toevertrouwd, volbracht zij met de kalme zelfzekerheid, die haar eigen was. Ontelbaar zijn de uren die zij opofferde om in oude registers en genealogische werken te vorsen. Ontelbaar is de tijd die zij schonk om leden te werven of andere diensten te bewijzen. Het is ook dank zij haar dat het museum in het bezit kwam van verschillende familie-archieven.

In de persoon van Mejuffer DAYERS hebben we veel verloren. Wij leerden haar kennen en waarderen als iemand die steeds dienstvaardig was. Haar grote eenvoud, haar hulpvaardigheid en wijze raadgevingen dwongen alle eerbied af.

Mejuffer DAYERS, wij danken U.

Hubert Van Nerum,
Museumvoorzitter.

1815 -
1830

het
HOEGAARDS
GEMEENTELIJK
BESTUUR onder
HOLLANDS
BEWIND

Algemene Inleiding

Voor de Franse periode kenden wij, onder het prinsbisdom Luik, vrij democratische instellingen en een eerbied voor de individuele rechten die groter was dan elders. Met de verordening van 1684 door prinsbisschop Maximiliaan van Beieren, was er wel een verstrakking gekomen in het systeem en de daaropvolgende onderwerping van de plaatselijke overheden vormden ongetwijfeld één van de oorzaken van de Luikse Omwenteling van 1789.

Maar zodra de legertroepen van de Republiek zich in onze gewesten hadden gevestigd begon men hier te lande een gemeentelijk regime in te voeren zoals dat sedert 1789 in Frankrijk bestond.

Dat laatste regime werd de laatste maal gewijzigd in het jaar VIII waardoor alle gemeentelijke gezagdragers voortaan benoemd werden en niet meer verkozen. Hoewel de bevoegdheden van de gemeenten dezelfde bleven als in 1789 en 1790 voorgeschreven was, ging alle macht in feite over in handen van de maire en zijn adjuncten, terwijl de bevoegdheden van de gemeenteraden beperkt werden.

De Préfet benoemde de maires, de adjuncten en de leden van de gemeenteraad en kon ze ook schorsen. De centralisatie had voor gevolg dat er helemaal geen plaatselijke autonomie meer was. De plaatselijke belangen moesten wijken voor de richtlijnen van hogerhand. Men was tot een systeem gekomen dat duidelijk minder "vrij" was dan vóór de Franse Revolutie.

De bestuurlijke organisatie van de plattelandsgemeenten werd onder de Hollandse tijd geregeld door de besluiten van 3 januari 1818, voor o.a. de provincie Zuid-Brabant waartoe Hoegaarden behoorde. Volgens artikel 3 van dit besluit omvatte het dagelijks bestuur een burgemeester, twee schepenen en een gemeenteraad, gekozen onder de meest ontwikkelde inwoners en de voornaamste grondeigenaars. Eenmaal per week, op een rustdag, vergaderden burgemeester en schepenen. In gemeenten met meer dan 2.500 inwoners, zoals in Hoegaarden, waren er naast de burgemeester en schepenen, nog 9 raadsleden. De raadsleden moesten voor een derde gekozen worden uit de voornaamste grondeigenaars, d.w.z. uit de 36 meest belaste eigenaars. De overige twee derden werden gekozen uit de meest notabele inwoners. Er werd tweemaal per jaar gedurende tien dagen zitting gehouden. De eerste zitting begon de eerste maandag van mei en was gewijd aan het onderzoek van de rekeningen. De tweede zitting begon de eerste maandag van september en werd in beslag genomen door het onderzoeken van de begroting van het jaar daarop. Verder kon de Raad worden bijeengeroepen door de burgemeester en de schepenen, alsook door de Provinciale Staten.

De burgemeesters werden benoemd door de Koning, de schepenen echter door de Gedeputeerde Staten (de bestendige deputatie van de provinciale staten). De gemeenteraad werd benoemd door de Gedeputeerde Staten uit een dubbeltal dat eveneens door de gemeenteraad zelf werd voorgedragen. Al deze bestuurders werden voor 6 jaar gekozen en waren herkiesbaar. De Raad werd om de twee jaar voor een derde vervangen, één aftredend schepen met elk van de eerste twee derden en de burgemeester met het derde. Wanneer een gemeenteraadslid stierf of ontslag nam, moest de gemeenteraad een eerste en een tweede kandidaat kiezen en voordragen aan de Gedeputeerde Staten. Het was dan in feite een verkiezing door coöptatie.

De burgemeester en schepenen hadden de leiding over het toezicht op de dagelijkse ordehandhaving, het naleven van de ordonnanties, het beheer van de financiën, gebouwen en andere goederen en eigendommen van de gemeente. Inzake uitgaven mochten ze de bedragen van de begroting niet overschrijden of anders aanwenden. Eveneens stelden ze de akten op van de burgerlijke stand.

De gemeenteraad stelde jaarlijks de begroting op of een ontwerp van inkomen en uitgaven voor het volgend jaar. De gemeenteraad werd bijgestaan door verschillende ambtenaren : de sekretaris, de veldwachter, de gemeente-ontvanger, het bureel van weldadigheid, de commissie van de personele belastingen en die van de lotelingenlijst.

De invoering van dit regime kwam doorgaans tegemoet aan de plaatselijke belangen, zorgde voor een relatieve rust in het land en in de gemeenten in het bijzonder. Wel was deze vorm van administratie zeer fraternalistisch. Nochtans zou deze toestand niet blijven duren. Willem I radikaliseerde ook op dit vlak zijn houding en werd meer autoritair. De organisatie van de plattelandsgemeenten werd hervormd door de besluiten van 23 juli 1825. Elk gemeentebestuur moest bestaan uit een burgemeester, twee assessoren en een gemeenteraad van zeven tot negen leden, wat voor Hoegaarden reeds het geval was. De leden van de gemeenteraad werden nu benoemd door de provinciale staten onder de door de Raad zelf ingedragen kandidaten voor 6 jaar, waarvan één derde werd vervangen om de twee jaar. Om deel te kunnen uitmaken van de Raad moest men onderdaan zijn van het Koninkrijk der Nederlanden, 23 jaar oud, in de gemeente wonen, sedert één of desgevallend twee jaar in de provincie wonen, de verkiesbaarheids-census betalen, in regel zijn met de militiewetten en niet onder een geval van uitsluiting of onverenigbaarheid vallen.

De burgemeester was voorzitter van de Raad en de meerderheid moest aanwezig zijn om te kunnen beraadslagen. De besluiten werden genomen bij meerderheid van stemmen, waarbij de stem van de burgemeester doorslaggevend was (tenzij bij geheime stemming).

Plaatselijke reglementen uitvaardigen was de taak van de Raad. Zij ook moesten besluiten nemen over de belastingen, de goederen en de rechten van de gemeente, alsmede over de leningen, maar deze besluiten moesten naar de Staten worden gezonden en door de Koning goedgekeurd. Ook de begroting moest door de Staten worden goedgekeurd, die toelating konden geven om de kredieten te overschrijden. De Raad moest de rekeningen nazien van liefdadigheidsinstellingen en van de gemeente-ontvanger, de voorwaarden bepalen voor de huur van de gemeentegoederen en voor aanbestedingen en leveringen.

De gemeenteraad besliste tevens met de goedkeuring van de Staten, welke rechtsgedingen de gemeente moest aanspannen.

De leden van de besturen der liefdadigheidsinstellingen benoemen en het aantal beambten, hun bezoldiging en hun benoeming behoorden eveneens tot de bevoegdheid van de gemeenteraad.

Tenslotte was er nog het zeer eigenaardig artikel 36 waardoor de gemeenteraad in feite erg beperkt werd in haar optreden :

"Voor alle handelingen waarbij de grondeigenaars haar kunnen hebben, moeten er een bepaald aantal uitgenodigd worden en die geven elk hun standpunt en mening te kennen."

En er zijn inderdaad weinig aangelegenheden waarvoor in plattelandsgemeenten de grondeigenaars, die ook de meeste belasting betaalden, geen belangstelling hadden.

In plaats van verplicht te zijn om een derde van de raadsleden te kiezen uit de grondeigenaars, was er voortaan de bepaling waardoor deze grondebezitters betrokken werden, bij de door de Raad te nemen besluiten in aanlegenheden die hun aanbelangden.

Zo waren er dus nauwelijks voor de plattelandsgemeenten, waartoe ook Hoegaarden behoorde, wijzigingen.

De Gemeenteraad

Bij het einde van de Franse tijd en de overgang naar het Hollands bewind, zag de Hoegaardse gemeenteraad er als volgt uit :

- Philippe Joseph DE ZANGRE, 37 jaar oud, Leuvenaar van geboorte, maar had een tijd op het kasteel van Lummen gewoond, waar hij de vertrouwensman was van Graaf d'Astier.
Was gemeentesekretaris van 1808 tot 1812 onder het burgemeesterschap van zijn schoonbroeder Dr. Henri Van Nerum, die hij in 1812 als burgemeester opvolgde.
Hij stond als rentenier vermeld en was weduwnaar van Dorothee Van Nerum.
- Henri GROETAERS, 48 jaar, Hoegaardier, landbouwer en tonnenmaker van beroep.
Adjunct-meier vanaf 1808 onder burgemeester Van Nerum en in 1812 onder De Zangré.
Was de rechterarm van de "Mayer".
- Henri NIJS, 68 jaar, Hoegaardier van geboorte. Was brouwer en gehuwd met Ida Finoulst.
Oud Republikein en volgeling van de Franse leer.
Zetelde reeds vanaf 1795 als "Municipaal Agent in de Raad".
- François BERWOUTS, 70 jaar, geboren te Hoegaarden, handelaar en ongehuwd.
Sinds 1790 in de Municipale Raad en aanhanger van de voormalige Sansculotten.
- Arnold ADAMS, 58 jaar, geboren te Cras-Avernas, getrouwd met Marie Anne Janssens en landbouwer te Nerm.
Bijzittend Municipaal Agent sedert 1795 en adjunct-Meier van 1804 tot 1808 onder burgemeester Jean Bt Van Autgaerden, de jonge.
Gewezen Jacobijn.

- Jean Henri LINTERMANS, 48 jaar, ex-notaris en Hoegaardier van geboorte.
Gehuwd met Barbe Van Nerum.
Vanaf 1799 in de gemeenteraad en sinds 1812 schrijver van burgemeester De Zangré, wiens vertrouwensman hij was.
- Joseph SCHOENSETTERS, 56 jaar, tonnenmaker te Aalst.
Lid van de gemeenteraad sinds 1801.
- Libert GEEDTS, 60 jaar, weduwnaar van Barbe Van Nerum en hertrouwd met Françoise Dumont.
Landbouwer in de "Engel" op de Beek.
Werd in 1805 tot gemeenteraadslid verkozen.
- Servais COENEGRAS, 50 jaar, geboren te Hoegaarden.
Brouwer en getrouwd met Catherine Meugens.
Gemeenteraadslid sinds 1806. Raadgever van burgemeester De Zangré.
- Charles FALLA, 35 jaar, Hoegaardier, landbouwer en herbergier.
Zoon van de oud bijzittende Municipaal-Agent Jean Falla.
Nieuweling in de Raad.
Was getrouwd met Marie Van Cauwenbergh.
- Henri LACOURT, 48 jaar, getrouwd met Henriette Casseau.
Nieuw in de gemeenteraad.
- Bernard JANSSENS, 27 jaar, afkomstig uit Houtem.
Eveneens nieuw in de Raad.

Politieke Strekkingen

Buiten Falla, Lacourt en Janssens, die nieuw gekomen waren, zaten al de anderen reeds onder de Franse tijd in de gemeenteraad.

Nijs, Berwouts en Adams hadden zelfs deel uitgemaakt van de eerste nieuwe bewindsploeg onder het "Directoire" en de politiek van de Sansculotten tijdens het Schrikbewind gediend.

De zes overigen hebben alleen de meer gematigde periode van het "Consulaat" gekend.

Op 25 maart 1815 kwam deze ploeg voor de eerste maal, na de verbanning van Napoleon op Elba, terug samen in 't Nieuwhuys, waar sedert 1795 de gemeenteraad vergaderde en de vlag van Orange de Franse had vervangen (zie ALPAIDIS n° 48).

Zij legden er in de Raadzaal (eerste verdieping) de voorgeschreven eed van trouw en gehoorzaamheid af aan het Hollandse gezag en de later zo fel betwiste Grondwet.

Het waren deze regeerders die de moeilijke overgang van "Frans" naar "Hollands" moesten bewerken. Gisteren nog volwaardige "Citoyens" en vandaag onderdanen van het Koninkrijk der Nederlanden. Op het eerste zicht scheen de Raad het nodige homogeene evenwicht te vertoren om in deze uiterst moeilijke overgangperiode te slagen, maar in werkelijkheid bestonden twee gans verschillende tegen elkaar staande politieke strekkingen, met in beide partijen gematigden en heethoofden.

Zo had men eerst de "Conservatieven" met katholieke stempel, zeer gehecht aan de oude tradities en de vroegere voorrechten van het Oud-Regiem. Zij onderworpen zich aan de aanhechting met Nederland, vooral uit tevredenheid van het Franse juk te zijn verlost. Bijzonder onder de adel en de "Bourgeoisie" waren zij het talrijkst.

Tot deze groep behoorden De Zangré, Groetaers, Coenegras, Geedts en Lintermans. Men noemde ze de vijgen of "Orangisten" omdat ze gedwee de besluiten van de stijfhoofdige Koning Willem I uitvoerden.

Aan de andere kant had men de "Progressisten" met liberale inslag, waarop de Franse vrijheidsgedachte een diepe indruk had gelaten. Zij waren tegen de aanhechting met Holland gekant, omdat Willem I zijn macht steunde op de theorie van het goddelijk recht, met de kerkelijke inmenging in de bestuurszaken. Zij streefden naar hervorming en volkssouvereiniteit en werden "Patriotten" of "Radicalen" genaamd.

Tot hen behoorden Nijs, Berwouts, Adams, Schoensetters, Falla, Lacourt en Janssens.

Grijze Eminenties

Buiten deze wel omschreven partijen van "Vijgen" en "Patriotten", had men nog een derde fractie, evenwel niet zichtbaar, maar daarom des te gevaarlijker, omdat zij van achter de schermen werkte. Het was de oude familiecorporatie der V Notabele Geslachten, die tijdens de Franse revolutie tot de conspiratie tegen de Fransen was overgegaan (zie ALPAIDIS n° 20).

Gesproten uit de voormalige Vroedschap hadden zij de ganse 18e eeuw beheerst tot wanneer zij door het Frans bewind werden onttroond. In 1804 waren zij gedeeltelijk en in 1808 volledig terug aan de macht gekomen en gebruikten nu alle middelen in hun bereik, om deze macht eender hoe, zo lang mogelijk te bewaren en op hun nakomelingen te laten overgaan.

Tot deze geslachten behoorden De Zangré (door huwelijk) en Lintermans (door afstamming), terwijl Coenegras in de Ereraad der Confrerie zetelde. Zij trachten op de gemeenteraad hun invloed te laten gelden, om hun doel te bereiken en stonden in principe achter de partij van de burgemeester.

Maar zowel Conservatieven als Progressisten hadden hun "grijze eminentie", een soort geheime raadgever, die de politieke teugels van zijn partij in handen hield.

Voor de "Vijgen" was dat Jacobus Sweerts, pastoor van Hoegaarden en voor de "Patriotten" Jean Bapt. Van Autgaerden, de jonge, oud burgemeester en zoon van de revolutionaire leider, Not. Van Autgaerden, uit het Schrikbewind.

Doch zowel Sweerts als Van Autgaerden behoorden tot de Geslachten (laatst genoemde door huwelijk en stond er eerder afzijdig tegenover), zodat de eigenlijke politieke strijd weer gevoerd werd tussen Sweerts en Van Autgaerden, net zoals in het verleden.

Er zo zag de toestand en de verdeeldheid te Hoegaarden er uit bij de overgang naar het Hollands bewind.

De terugkeer van Napoleon

Toen het tot in Hoegaarden doordrong dat Napoleon uit Elba was ontsnapt en aan het hoofd van een sterk leger oprukte om zijn vijanden te verslaan, staken de oud Fransgezinden terug de kop op en vielen tegen de Orangisten uit. Alleen de tegenwoordigheid van Pruisische troepen uit het IIe Korps van Blücher, weerhielden hun tot daden over te gaan.

In de gemeenteraad stelden bijzonder Nijs, Adams en Schoensetters zich stout op tegen De Zangré en zijn aanhangers en voorspelden, dat het weldra zou gedaan zijn met de "Vijgen".

Maar Napoleon werd te Waterloo op 18 juni 1815 verslagen en plots werd alles weer kalmer.

Dr. Henri Van Nerum oud burgemeester en zijn aanverwante kozijn apotheker Pierre Evrard (beide uit de Geslachten) vertrokken dadelijk naar de plaats waar de slag had gewoed. Zij hielpen er de vele gekwetsten verzorgen en brachten allerlei herinneringen van Waterloo mee, die in de Meyerij (Nieuwhuys) enkele dagen werden tentoongesteld.

Ondertussen had Hoegaarden van 20 tot 23 juni Pruisische troepen moeten inkwartieren.

Alle grote hoeven werden aangeslagen en levensmiddelen, drank en paardenvoeder opgeëist. Soldaten bedronken zich om de overwinning te vieren en beschermden de Orangisten, die de huizen der oud-Fransgezinden gingen besmeuren.

Ook de woonst van Nijs moest er weer aan geloven, wijl het bij Van Autgaerden bijna tot een vechtpartij kwam.

De oude hartstochten waren opnieuw opgelaaid en Jean Bapt. Van Nerum (kozijn van De Zangré en Lintermans en schoonbroeder van Van Autgaerden), ging in 't Nieuwhuys voor de neus van de "Patriotten" een Franse vlag verbranden.

Na het vertrek der troepen trad de rust in het dorp weer in.

TE HOUTEM
VOOR ONZE
GEVALLEN

VRIJHEID

TE HOUTEM

1DEC. 1943

TE HOUTEM GEVALLEN VOOR ONZE VRIJHEID

Met medewerking van Jo Verbeke, Adj. BOO Lu M (o r) en Nick Van Eeckhaute, CPO/Staf ZM.

Na inwinning van informaties bij :

- de Military Defence Attaché - USA Ambassade te Brussel ;
- SHRC/HOR - Maxwell Air Force Base, Alabama - USA
- Nationaal Archief - Military Field Division, Washington DC
- Research Division - HQ/USAF Historical Research Center
- Mortuary and Casualty Support Division - US Total Army Agency
- de familie E. Marsh-Parramore te Onancock - Virginia, USA

1. Identificatie

George Fisher Parramore III (de derde van die naam) werd op 9 november 1921 geboren op de Town Field Farm bij Cheriton in de Staat Virginia. Hij had drie broeders en een zuster, die nog allen in leven zijn :

- Reid Parramore, die tijdens WO II als Cadet in Engeland vertoefde en een officieren-opleiding kreeg, nu wonende in Delaware ;
- Thomas Parramore die als Private-Radioman bij de 5th Cavalry in Korea streed en er drie maal gewond werd, nu in Florida gevestigd ;
- Bill Parramore, die in de Pacific-Area streed ;
- Rebecca Parramore uit Onancock in Virginia.

Het waren allen kinderen van George Fisher Parramore Jr. (II) die vroeg stierf en kleinkinderen van George Fisher Parramore Sr. (I), afkomstig uit Accomac C H.

Tijdens de oorlog woonde de familie Parramore te Cheriton (Virginia).

2. Korte Curriculum

George F. Parramore III studeerde af aan de Cheriton High School in 1940 en werd voor een tijdke te werk gesteld bij de firma D P Stores te Cheriton. Dan ging hij een vijftal maanden naar Newport News, waar hij gebezigd werd in de afdeling "Shipyards". Vervolgens kwam hij terug naar zijn streek en werkte bij de Standard Oil Company, om zich weldra te verbeteren bij de Sinclair Oil Company te Newport News. In 1942 ging hij echter over naar de Pennsylvania Spoorweg Maatschappij, tot wanneer hij in augustus van dat jaar in het leger trad.

3. Militaire opleiding

George F. Parramore III werd ingelijfd bij de USAAF (United States Army - Air Force) onder het stamnummer 33.22.1489 en naar Camp Lee gestuurd voor een eerste opleiding. Vervolgens kwam hij in Kessler Field, Bolox Miss terecht voor een opleiding in vliegtuig-mechanica.

Daarna zond men hem naar de militaire basis van Loreda, voor een training in boordwapens. Drie maanden later bevond hij zich te Salt Lake City in Utah, voor groepstraining en vervolgens zes weken in Davis Morthan Field bij Tucson in Arizona voor een bombardementsopleiding in smaldeelverband.

Via Briggs Field en El Paso in Texas, waar hij zijn opleiding beëindigde vloog hij vanuit Texas naar Norfolk, waar hij een verlof kreeg van drie dagen. Het zou de laatste maal zijn dat hij zijn familie zag. Na afloop moest hij zijn basis in Topeka (Kansas) vervoegen en werd naar Fort Kilmer N Y gezonden.

Op 1 juni 1943 eindelijk vloog hij vanuit New York over de Atlantische Oceaan naar Engeland, om ingezet te worden voor bombardementsopdrachten bij dag. Op dat ogenblik had hij de graad van Staff-Sergeant verworven.

Tijdens zijn laatste verlof

4. In Engeland

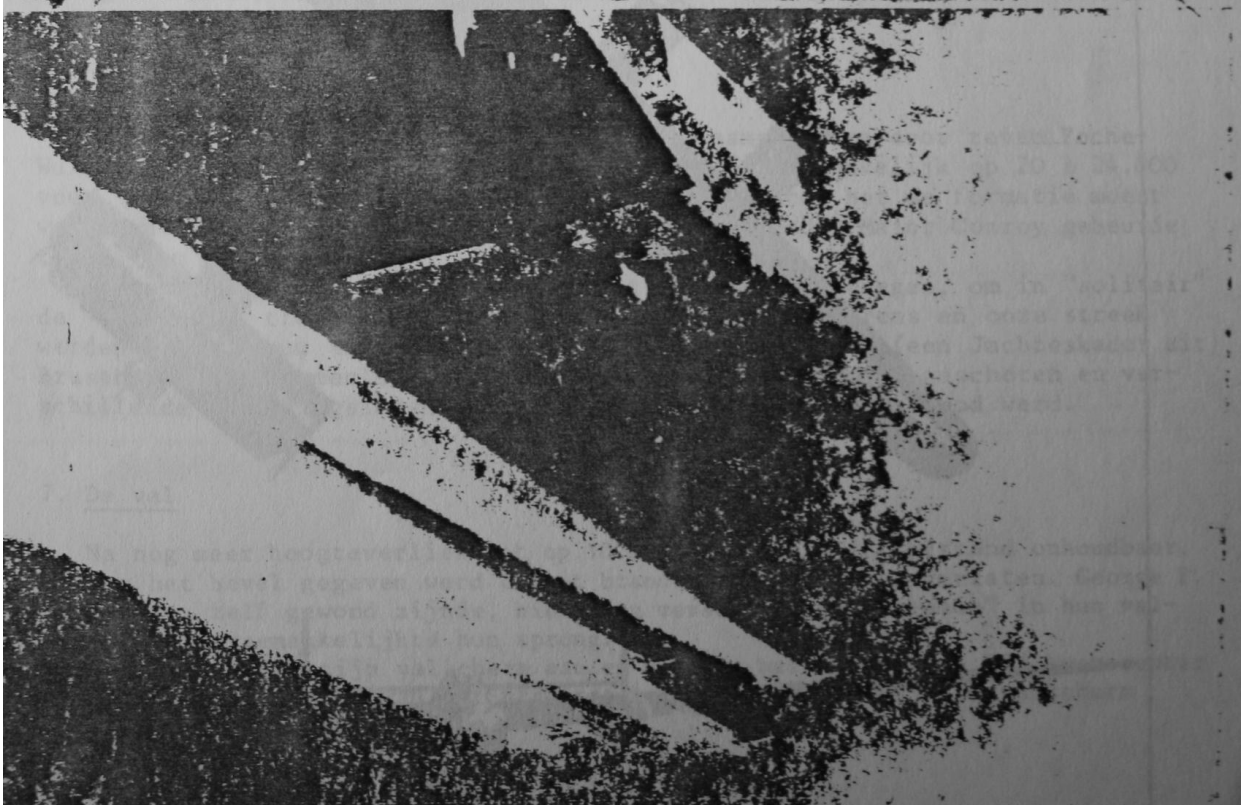
Hij vervoegde de USAAF basis van Hethel (ZW van Norwich) op de Oostkust, waar hij ingedeeld werd bij het 566th Bomb Squadron, als "Ball Turret Assistent-Ingeneer" (kanonnier in de kogelkoepel). Het Squadron maakte deel uit van de 389th Group H (Wing), die op haar beurt tot de 8th US Air Force behoorde. Er bevonden zich 500 vliegtuigen en een 20.000-tal manschappen, allen deel uitmakend van de 8th US Air Force.

In het kader van dit Smaldeel nam Parramore deel aan verschillende zendingen boven bezet Europa en Duitsland en onderscheidde zich meermaals door zijn moed en offervaardigheid. Hij werd ook betrokken in de aanval op de belangrijke brandstof-opslagplaats. Het was een uiterst moeilijke zending die een groot gevaar inhield, gezien het vijandelijk overwicht. Op een ogenblik dat alles verloren scheen en tegen alle verwachtingen in, kon het bombardement succesvol worden uitgevoerd en kwamen zij terug veilig op hun basis aan. Deze opdracht staat vermeld in de oorlogs-annalen van de US Air Force.

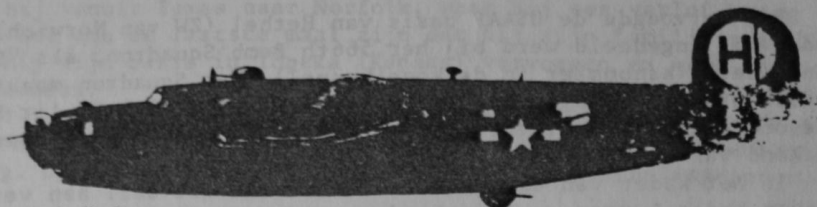
Op 1 augustus 1943, vanuit Bengnazi in Libië naar waar zij voor deze gelegenheid waren gestuurd, maakte Parramore ook deel uit van een smaldeel, dat het moordend bombardement uitvoerde op de olie-raffinaderijen van Ploësti in Roemenië. Het was een vlucht van 2.500 km waarvan slechts 33 van de aanvankelijk 178 toestellen na hun terugkeer nog gebruiksklaar waren en tijdens dewelke 446 van de 1.733 bemanningsleden gedood werden.

Bij persoonlijk besluit van President Franklin Roosevelt, werd aan Staff-Sergeant George F. Parramore, de hoge onderscheiding, het "Distinguished Flying Cross" verleend, voor zijn manhaftig en voorbeeldig gedrag in een groot aantal succesvolle opdrachten tegen de vijand.

Hij zond naar zijn moeder in Cheriton, menige brief waarin hij de gevaarlijke bombardementen met zijn vliegtuig "Lucky Tiger" beschreef.

Le bombardier lourd américain Consolidated B 24 J Liberator

Moteurs : 4 moteurs en étoile Pratt et Whitney R 1830 Twin Wasp, de 1 200 ch chacun.

Armement : 10 mitrailleuses de 12 mm Browning et jusqu'à 5 800 kg de bombes.

Vitesse : 482 km/h à 9 100 m (30 000 ft).

Plafond : 9 800 m.

Distance franchissable : 3 400 km avec 2 200 kg de bombes.

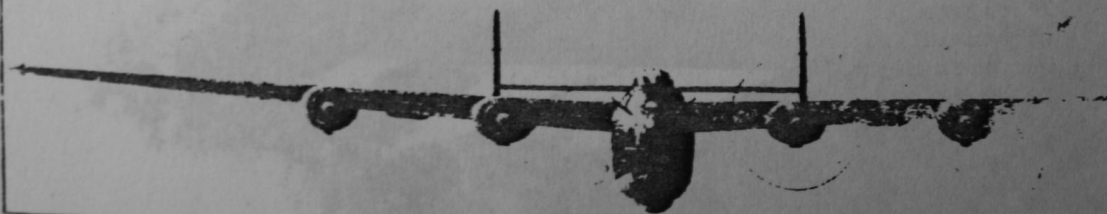
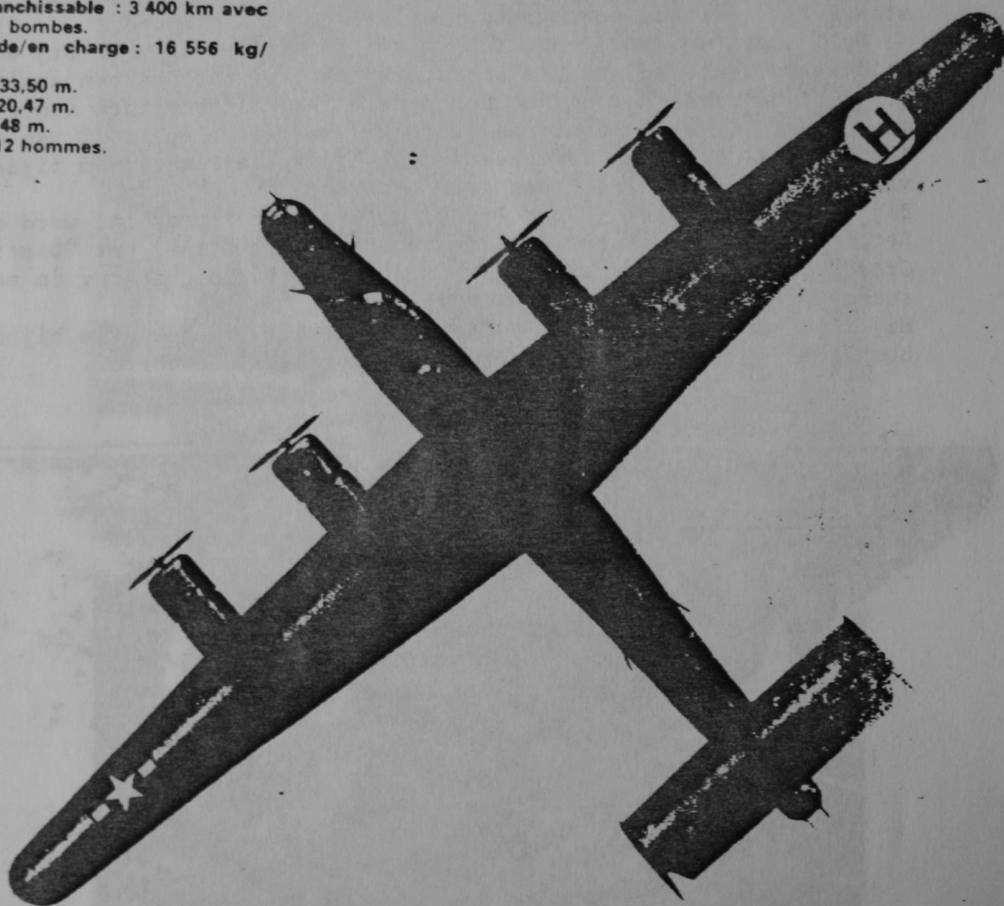
Poids à vide/en charge : 16 556 kg / 32 296 kg.

Envergure : 33,50 m.

Longueur : 20,47 m.

Hauteur : 5,48 m.

Équipage : 12 hommes.

5. De laatste zending

Op woensdag 1 december 1943, vroeg in de morgen, had Operations-Commander Colonel Wood de "briefing" gegeven en kort daarop ging de bemanning aan boord van hun vliegtuigen, voor een gevaarlijke opdracht boven de Ruhr, waar het afweersysteem uiterst sterk was.

De vliegtuigen die vanuit de Basis in Engeland opstegen waren vliegende forten "Consolidated Liberators B 24", zware viermotorige bommenwerpers, uitgerust met 10 mitrailleurs van 12 mm. Zij konden een snelheid halen van 482 km/uur (op 30.000 voet of 9.100 m hoogte) en vervoerden 5.800 K° bommen. De Aircrafts hadden een lengte van 20,47 m, een breedte van 33,50 m. en een hoogte van 5,48 m. Het vliegtuig woog 16.556 K° ledig en 32.296 K° gevuld. Er waren 12 bemanningsleden aan boord.

De Liberator waartoe Parramore behoorde, droeg het Serialnummer 42-72876 en had die dag 8 à 9 man aan boord. De boordkommandant was 1st Lt. Thomas Fravegas uit Memphis en de 1e piloot 1st Lt. Elmond Strickbine uit Kansas. Verder had men nog Eric Hurtt uit Alabama, James Cameshart uit Indiana (?), Sergeant Tony Fravegas (broeder van de boordkommandant) als radiogunner, SSgt. George F. Parramore als Ball-Turret Gunner en nog een drietal anderen, die wij niet met naam kennen.

De gebroeders Fravegas waren samen over zee gekomen, hadden steeds samen in hetzelfde vliegtuig gediend en vanuit Engeland en Afrika opdrachten uitgevoerd, samen de aanval op Ploësti meegemaakt en samen terug naar Engeland vertrokken. Tony Fravegas kreeg het DSC en zijn broeder Thomas de Silver Star. Daarom had de bemanning eraan gehouden het vliegtuig de naam te geven van "The Fravegas Boys".

Het Squadron stond onder bevel van Major Conroy en gaf het sein tot vertrek. De formatie steeg op en vloog over de Noordzee en Z. Nederland, in de richting van de Ruhr. Hun doel was : de staalfabrieken van Solingen. Tussen 12.00 en 12,30 GMT wierpen zij hun bommen af op het doel en brachten zich vervolgens terug in formatie, om via België de terugvlucht aan te vangen.

6. De tegenaanval

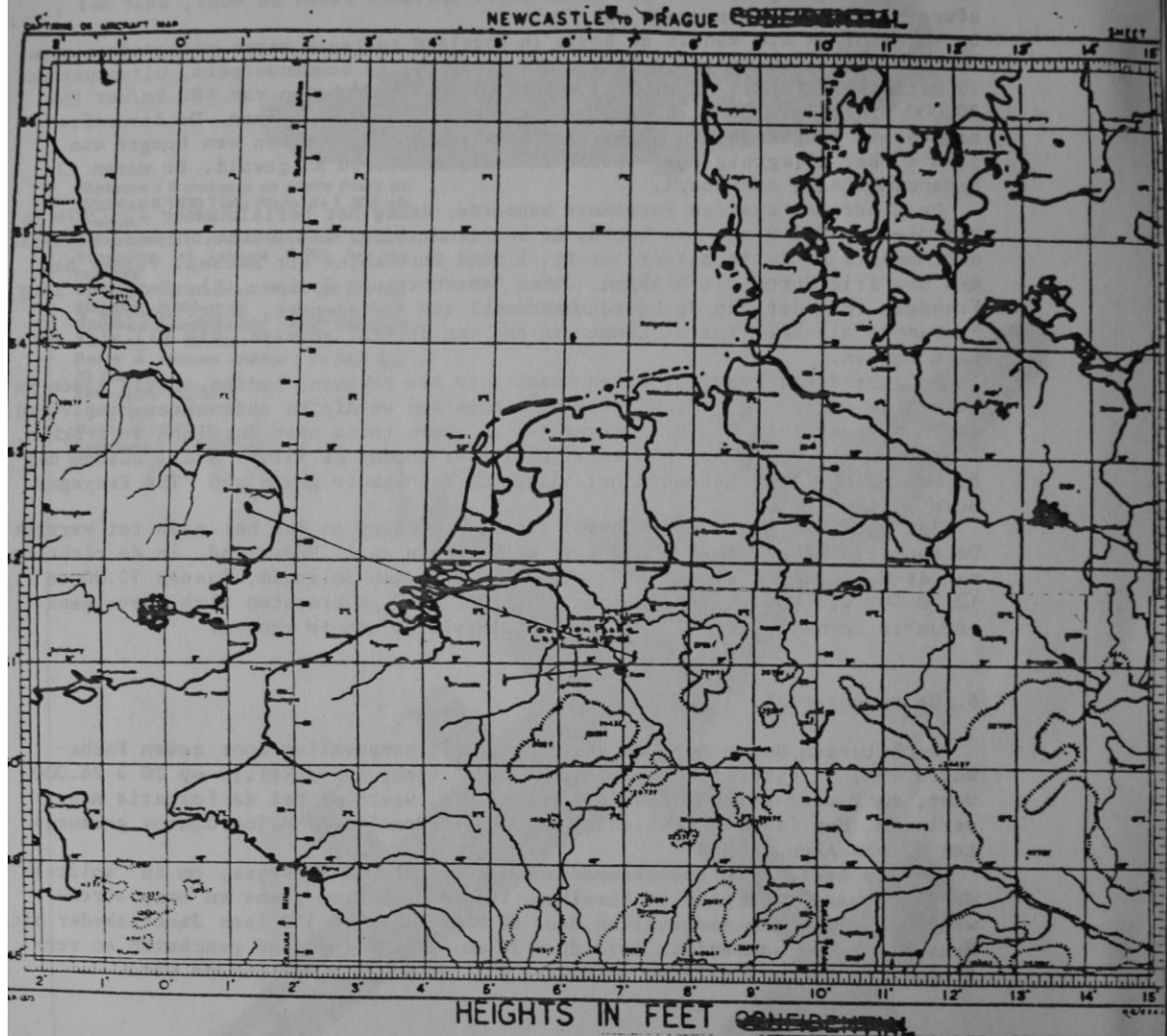
Doch tussen Dusseldorf en Aken werden zij aangevallen door zeven Focher-Wulfs 190. De Aircraft "The Fravegas Boys" vloog aanvankelijk op 20 à 24.000 voet, maar werd getroffen en verloor hoogte, waardoor het de formatie moest verlaten. Hun laatste verbinding met de Squadronleader Major Conroy gebeurde ten N. van Aken.

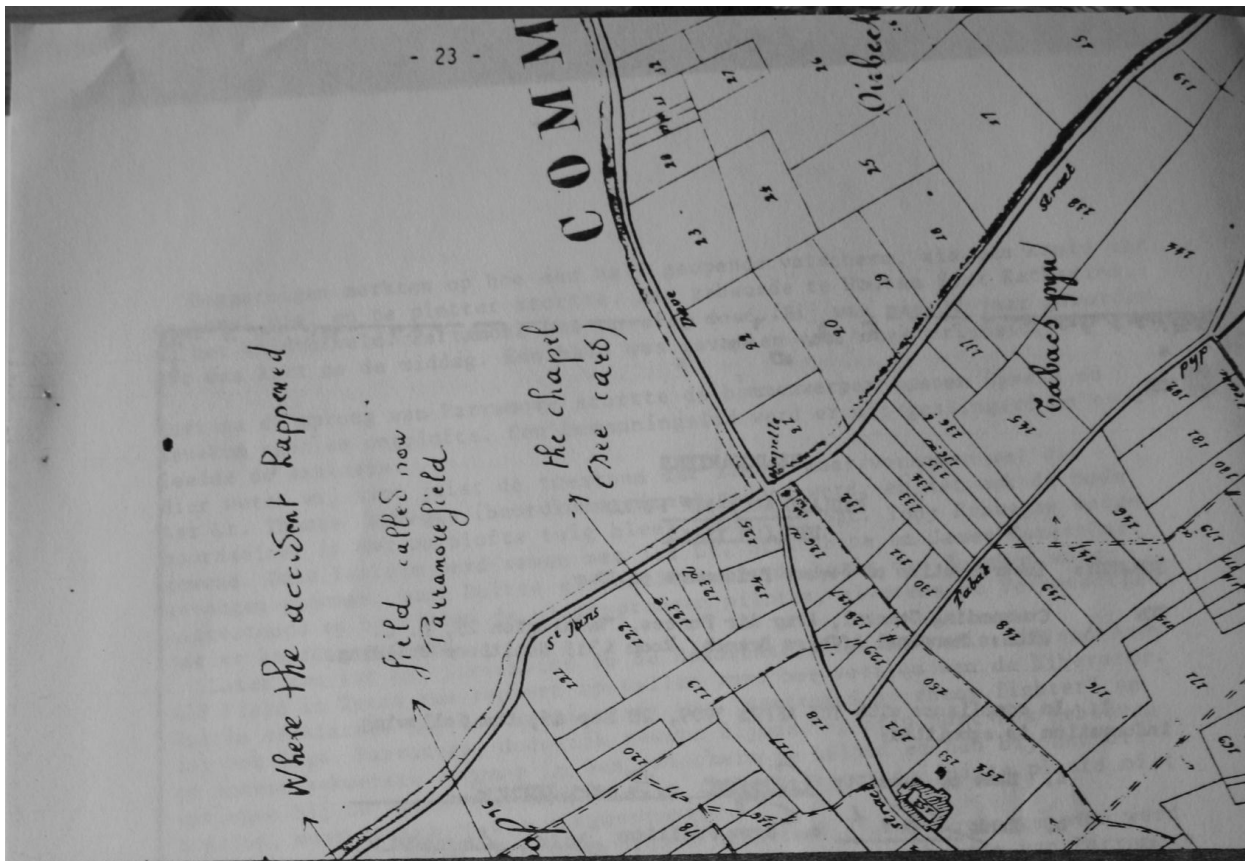
Daarop besloot de Boordkommandant 1st Lt. Thomas Fravegas, om in "solitair" de "home-base" trachten te bereiken. Tussen de Duitse grens en onze streek werden zij opnieuw aangevallen door de Messerschmits 110 (een Jachteskader uit Brusthem). Hun bommenluik werd door 20 mm kogels in brand geschoten en verschillende bemanningsleden gekwetst, wjl de boordseiner gedood werd.

7. De val

Na nog meer hoogteverlies tot op 10.000 voet, werd de toestand onhoudbaar, waarop het bevel gegeven werd om het brandend vliegtuig te verlaten. George F. Parramore, zelf gewond zijnde, hielp nog verschillende "crewmen" in hun valscherms en vergemakkelijkte hun sprong.

Dan trok hij zelf zijn valscherms aan en verliet het vliegtuig. Hij kwam echter tegen de stabilisator van het staartstuk terecht, waardoor zijn valscherms slechts gedeeltelijk openging.

HEADQUARTERS

MIDLAND ARMY AIR FIELD
MIDLAND TEXAS

SUBJECT: Interrogation of Former Prisoners of War

TO: Commanding General, Army Air Forces, Washington 25, D. C.
Attn: Personal Affairs Branch, Room 4315 Munitions Building.

1. In compliance with TWX AFPPS 3909, 28 Sep 45, the following information is submitted:

- a. Name of casualty George P. Parnell
b. Rank Sgt c. Crew Position ext Engineer
d. Date last seen 1 Dec 44 Place last seen on mission
e. Circumstances of loss of aircraft destroyed by

enemy fighters

g. Known information (eye witness only)

h. Hearsay information (all other information about above named casualty, with estimate of reliability)

Badly wounded but kept to his post. Helped other men who were wounded into their chutes and out of the plane.

(Note: Reverse side may be used if more space is needed in giving any information requested above.)

I do not know whether or not he jumped. The flight waist gunner identified his shoes that evening in a Hospital in Belgium.
He is supposed to have died there.

this is not Reliable

1st Lt. Strickline
Rank and name of reporter

0-238742 389 B.G.
1st Lt 2nd O.Y.

Sadr H.

Ooggetuigen merkten op hoe een half geopende valscherp, als een kruis uit de hemel viel en te pletter stortte. Dat gebeurde te Houtem Sint Katharina, op het Wijnhofveld. Parramore was op slag dood. Hij was pas 22 jaar geworden. Het was kort na de middag. Een held was gevallen voor onze vrijheid.

Kort na de sprong van Parramore stortte de bommenwerper tussen Opveld en Bevekom neer en ontplofte. Een bemanningslid werd er uit geslingerd en overleefde de explosie.

Hier weten wij niet juist de toestand der zaken, maar vernamen wel dat 1st Lt. Thomas Fravegas (boordkommandant) gedood werd, en dat ook de dode boordseiner in het ontplofte tuig bleef. Hurtt en Sgt. Tony Fravegas waren gewond. Deze laatste werd samen met 1st Lt. Strickbine en James Gamershart gevangen genomen, want Duitse patrouilles uit de basis van Bevekom waren uitgestuurd en bereikten de uitgesprongen piloten, alvorens de Verzetsorganisaties konden optreden.

Later zou 1st Lt. Strickbine op de Headquarters van de basis Midland Army AIP Field in Texas een rapport opstellen over het verlies van de Liberator. Daarin verklaarde hij dat de Aircraft was "destroyed by enemy fighter" en dat ook SSgt. Parramore, dodelijk gewond zijnde, op zijn post was gebleven om andere gekwetste crewmen in hun valscherp te helpen en hun bij het uitspringen bij te staan. Hij kon in zijn rapport echter de juiste plaats niet bepalen, waar Parramore was uitgesprongen.

De "Right waist gunner" (rechter midden schutter) die gevangen genomen werd en niet met name wordt genoemd, verklaarde dat hij de schoenen van Parramore in een Belgisch hospitaal zou gezien hebben, waar hij vermoedelijk zou overleden zijn. Doch hij voegde aan deze verklaring toe "this is not reliable". Het moeten waarschijnlijk de schoenen van een ander gekwetst bemanningslid geweest zijn.

8. Herrie rond het lijk

Een paar ooggetuigen uit Houtem hadden het gebeuren gezien en als een vuurtje drong het tot in het dorp door. Kort daarop verscheen de hulpveldwachter die de toenmalige oorlogsburgemeester op de hoogte bracht van het voorval.

Het lijk had een holte in de grond geslagen en werd tegen een verder staande stromijt gelegd. Daar bleef het echter liggen tot in de late namiddag van de volgende dag. Zeer verwonderlijk dat de Duitsers niet verschenen en nochtans zouden zij wel zijn verwittigd geworden.

Overdag bleef het lijk onbewaakt liggen, maar in de nacht werd wel een wacht aangesteld, bestaande uit een hulpveldwachter en enkele zwarten. Het stoffelijk overschot kreeg nochtans ongewenst bezoek, onder meer van de Tiense verrader Georges Van Autgaerden en consoorten. Volgens getuigen werd tegen het lijk geschopt, in het gelaat gespuwd, zijn uurwerk gestolen en zijn "shoes" geroofd. Volgens hen die er misschien belang bij hadden, werd beweerd dat hij geen schoenen droeg, maar dat strookte niet met de verklaring van 1st Lt. Strickbine.

Op 2 december tegen het intreden van de duisternis, werd het lijk door een landbouwer met zijn kar naar het kerkhof van Hoegaarden gevoerd, waar het tussen twee bussels stro in een kuil werd gestoken.

Hier stellen zich twee vragen :

- 1°) - Gebeurde zulks wel op bevel van de Duitsers en waarom had men het lijk dan niet rechtstreeks naar de militaire begraafplaats van het vliegveld Bevekom gevoerd ?
- 2°) - Waarom was de Hoegaardse overheid juist die dag afwezig misschien om aan de verantwoordelijkheid te ontsnappen, of was het zo onderling overeengekomen ?

Zo het stoffelijk overschot dadelijk, zoals het de gewoonte was, door de Duitsers zijn weggehaald, of rechtstreeks naar het dodenhuisje gevoerd, om na identificatie en de nodige controle van de bezetter, behoorlijk begraven te worden, dan zou al die herrie die hierop volgde niet hebben bestaan.

Dient de schuld toegeschreven aan de bezettende of aan de plaatselijke overheid ?

Eender hoe, maar een lijk, al is het van een vijand, laat men niet liggen.

Gr

1943

land 3 uur in

over vloog een getroffen vliegtuig, dat
gemeente tusschen de beide zijden
volksheem naar beneden steekte het was juist
een kruis dat uit den Hemel viel de
sergant met name H. O. van der Meer was op de
slag gedood Hij viel te midden van de
niet gekwetste Houtkruis dat ligt bleef 24
uur op de zelfde plaats liggen de held
wrechter der gemeente werden er de wacht
s avonds dan verplichtte de Duitsers een
land boeket met een wegen het gevallen
lyk naar het gemeentehuis te brengen
waar het tusschen 2 kruisen te
begraaven werd, s avonds werden dan
tegen den bezetter en zijn hulp dienaren
aan plak kransen geplakt op de muren der
eenige verzetsheden, zelf was er sprake van
te ontgraven om de gevallen
Held in een schone kist te plaatsen maar de
werdt afgeraden door het al heilige
werdt aangezien

den werd gesloten den volgende nacht
was schone kansen op het grafzel te
klosteren, dat werd dan met geroch en
verzels lieden slocht omacht de twee kanten
met als op schafte op de Olysch kanten
(1) U offer zal niet nictig zijn
U notie Amm. regilla
werden dan den volgende nacht
Henderson en zijn nog altyd met
onze leden met photos met
slag gewonnen. De
berwaart jellies
de gemeen elok. Het
s kinken Die
kansen van Hanger
nog goed kint
traet zijn
graf een echte
jamaan dat
liedene
een
van Duitsland
welke de

9. Het Verzet

De bevolking die het gebeuren snel vernam uitte haar ontevredenheid en kwam diezelfde avond van 1 december reeds in gisting. Verzet rees op in het dorp en alles keerde zich ten rechte of ten onrechte tegen de oorlogsburgemeester.

De weerstand wilde zelfs het lijk opgraven en in een kist leggen, maar het werd hen verboden uit vrees voor vergelding en het aanhouden van gijzelaars.

Plakbrieven verschenen op de muren en werden doorgegeven, om de lijk-schennis aan te klagen.

Ook de oorlogsburgemeester ontving een schrijven, waarin hij 24 uur de tijd kreeg, om het lijk in een degelijke kist te plaatsen, zo niet zou zijn graf een mesthoop worden.

In de nacht klauterden vier verzetslieden over de kerkhofmuur, het waren Jean Sterckx, Michel Stockmans en nog een paar anderen. Zij legden op het naakte graf twee kronen neer, één met de Belgische driekleur en in zilveren letters "Uw offer zal niet nutteloos zijn" en de andere met purperen band "A notre ami regretté".

Hiervan werden zelfs de volgende dag in 't geheim foto's genomen en verspreid.

De volgende avond werden de rouwbanden terug gehaald en door de familie Sterckx bewaard, om eens aan de familie van het slachtoffer te geven.

Verschillende inwoners legden ongezien bloemen op het graf tot grote woede van de zwarten die vanaf toen op de loer gingen liggen.

Ten zeerste met de zaak verveeld, liet de oorlogsburgemeester toch een houten kist maken, het lijk ontgraven en terug in het graf leggen. Achteraf kwamen de Duitsers uiteindelijk, op aanvraag misschien, het lijk weghalen om met militaire eer te worden begraven op het militair kerkhof van het vliegveld Bevekom.

Sgt. Parramore werd er, zij aan zij samen met een andere gesneuvelde crewman, in een gemeenschappelijk graf n° 38 gelegd, waar de Amerikanen hen na de bevrijding vonden.

10. Bekendmaking

De moeder van George F. Parramore kreeg op 12 december bericht dat haar zoon vermist was tijdens een zending boven Duitsland. Later kwam echter de onheilspellende bevestiging dat hij gedood werd "killed in action". Zo hadden de Duitsers via het Rode Kruis laten weten. Deze moeder die in 1950 ook zou moeten vernemen dat haar andere zoon Thomas drie maal gewond werd in Korea, overleefde haar leed en stierf in juni 1981.

Na de oorlog werd SSgt. George F. Parramore III ontgraven en naar de definitieve begraafplaats van Neuville en Condroz gebracht, om er bijgelegd te worden op de US Ardennes Cemetery, in het graf 36, rij 5, lokatie D.

Aan deze held werd nog de Air Medal en het Purple Heart toegekend. Zijn familie bezocht het graf in 1985.

11. Verdiende posthume eer

Toen het Nieuwhuys-Museum besloot om de geschiedenis en de gebeurtenissen te Hoegaarden tijdens de Tweede Wereldoorlog te publiceren, werden de opzoeken naar Parramore ingezet.

Het is dank zij Jo Verbeke, dat wij het ganse relaas (militair gedeelte) konden vernemen en het was de Town Major van Cheriton, die ons de adressen van de nog levende broeders en zuster bezorgden.

Deze mensen, die alleen wisten dat hun broeder ergens in de "European Area" was gevallen en in België begraven lag, waren uiterst gelukkig nadere bijzonderheden over de omstandigheden en de plaats van het gebeuren te kunnen vernemen. Zij zonden ons de dagbladknipsels die in die tijd de verdwijning van Parramore bekend maakten en komen dit jaar naar Hoegaarden en ook naar Houtem. Daar zal in tegenwoordigheid van de familie Parramore en de Militaire Attaché van de USA te Brussel, een gedenkzuil worden onthuld, wijs in het Museum een tentoonstelling over SSgt. Parramore zal worden ingericht, om aan deze held de posthume eer te bewijzen die hem toekomt en ook om de begane fouten uit te wissen.

Het veld waar hij viel zullen wij in de toekomst "Parramore Field" noemen, opdat zijn nagedachtenis minstens in de streek zou levendig blijven, want hij schonk zijn jeugdig leven voor onze vrijheid.

Hubert E. Van Nerum

Het graf met vlaggen en bloemen

ARTIKELEN VERSCHENEN IN DE AMERIKAANSE PERS

Mrs. G. F. Parramore Receives Word That Son Was Killed In Action

Mrs. George F. Parramore of Cheriton received a telegram Friday last from the Secretary of War that her son, Staff Sgt. Geo. F. Parramore, III, of the U. S. Air Forces, who previously had been reported missing in action, had been killed in action Dec. 1 in European area.

The telegram received by Mrs. Parramore was as follows:

"Report received from the German Government through the International Red Cross states your son, Staff Sgt. George F. Parramore, III, who was previously reported missing in action, was killed in action on one December in European area. The Secretary of War extends his deepest sympathy. Letter follows."

At her home, Tuesday Mrs. Parramore stated she had not given up hope that her son finally would be home. She said she was disappointed that she had heard from the mother's (Continued on Page 1)

Staff Sgt. G. F. Parramore, III

His mother at Cheriton has received many interesting letters from Sgt. Parramore of some of the hazardous trips he has made on his ship, "Lucky Tiger."

In addition to having received the Distinguished Flying Cross, the Cheriton youth only recently qualified for another air medal, it has been reported.

Sgt. Parramore was born Nov. 9, 1921 at the Town Field Farm, near Cheriton and graduated at Cheriton High School in the class of 1940. For a short while he was with D. P. Stores there, and then went to Newport News where for four or five months he was employed in the shipyard. He returned to his home and was employed by Standard Oil Company, and in 1941 went back to Newport News and was employed by Sinclair Oil Company.

In 1942 he was connected with the Pennsylvania Railroad Company and remained with them until August of the same year, when he entered service, going to Camp Lee.

He then went to Keesler Field, Bolox Miss., and took airplane mechanics. From there he went to Laredo Army Air Field and took his aerial gunnery. He remained there for three months and was then sent to Salt Lake City, Utah, where he took group training.

He went on to Davis Montham Field, Tucson, Ariz., and received bomb squadron training there for six weeks; on to Briggs Field, El Paso, Texas, and after finishing his course at that place, flew from Texas to Norfolk, and had a three days' leave home, reporting to Torika, Kans., and was sent on to Fort Kilmer, N. Y., from where he was sent over seas.

Besides his mother, Mrs. George F. Parramore, Jr., Sgt. Parramore has a brother, Reo Parramore, at Officers Training School, Island State College, a sister, a sister, two small

Mrs. Parramore Receives Word So Killed In Action

(Continued from Page 1)

of three boys, believed to be in same squadron with the Parramore boy as the plane fell into enemy territory. Mrs. Parramore said three boys were Eric Hurtt, of Berna, Elmond Strickerbine of Kansas, and James Gamesharty of Iowa. The mothers of the boys informed her the Hurtt was wounded, and within the two airmen were prisoners of many.

Young Parramore was 20 years old and left New York, June 1942, overseas duty. According to her he had been on many trips over Europe, and only was awarded a distinguished flying cross by direction of the department for distinguished and heroic achievement while participating in aerial flight against enemy operations against the oil refineries of Rumania Aug. 1, 1943.

A member of the crew of heavy bombardment aircraft, assaulted the major fuel supply the Axis, young Parramore, was a mission which involved extraordinary difficulty of execution and great danger. In the face of overwhelming odds, the job was successfully accomplished.

In addition to having received Distinguished Flying Cross, the Cheriton youth only recently had been reported missing in action.

Besides his mother, Mrs. George F. Parramore, Jr., Sgt. Parramore has a brother, Reo Parramore, at Officers Training School, Island State College, a sister, a sister, two small

George Fisher Parramore, III Is Missing In Action

Unaccounted For After Air At-
tack On December 1. Mother
Notified

Cheriton, Va., Dec. 15 — Mrs. George F. Parramore, Jr. has been notified that her son, Staff Sergeant George F. Parramore, III, is missing in action after a bombing attack over Germany on December 1st. No further details are available.

Sergeant Parramore is the grand-son of Mr. George F. Parramore, of Cheriton, a former citizen of Accomac C. H. Mr. Parramore has five other grandsons and a son in the service besides Sergeant Parramore. They are: Cadet Reid Parramore, now in England; Ensign Tucker Scott, and Capt. Stanley Scott, are sons of Mrs. Murray Scott, of Eastville; Lieut. J. D. Boole, a son of Mr. and Mrs. J. D. Boole, of Exmore, now in Australia; Douglas Parramore, son of Mr. and Mrs. Thomas C. Parramore, of Winton, N. C., who will graduate with rank of Ensign from Northwestern University on December 22, and Morrison Parramore, of Newport News, son of Mr. Parramore. The reports to Fort Meade, Md., Saturday, December 18.

Death Parts Fravegas— Tom Dead, Tony Wounded

Death has parted the Fravega brothers—First Lt. Thomas P. Fravega, pilot, and Sgt. Anthony T. Fravega, radio-gunner, who went overseas together and flew together from Africa and England. The Liberator in which they went on a mission over Solingen, Germany, Dec. 1, failed to return to base in England. Soon thereafter the War Department notified their mother, Mrs. Elizabeth Fravega, 252 Lewis, both were missing.

The boys had prepared for Christmas in advance, however, and during holidays their mother and Memphis friends received gifts ordered by the brothers before their last mission.

Tony Wounded

Mrs. Fravega was notified Sunday night that Tom, the younger, was killed during the Solingen bombing.

Last night she was notified by the War Department: Tony was wounded on the raid and is a German prisoner.

Both had difficulty getting into the service. Tom was turned down by the Army for training as a flying sergeant, then was accepted three days later for full officer's flight training. Tony was turned down for flight training because of his age—31, and it took seven physical examinations before he was accepted for training as an aerial gunner.

Went Over Together

Tom completed his training first, but they crossed the Atlantic together for the raid on Ploesti, which won Tom the Silver Star, and Tony the Distinguished Flying Cross. They returned to England, continuing to fly together in first one plane and then another. They had to leave their old ship in Africa after the Ploesti raid. They were to have gotten a new ship, which the crew wanted to name "The Fravega Boys."

A third brother, John F. Fravega Jr., is in the Army Air Corps. He's a private, first class, now attending gunnery school at Ft. Myers, Fla.

Their father, John F. Fravega Sr., retired city fireman, died since Lt. Fravega entered service.

MEMPHIS BROTHERS—Tony Fravega, left, and First Lt. Tom Fravega—have been parted by death in their bombing mission over Europe. Lt. Fravega was killed and Sgt. Fravega wounded in a raid over Germany Dec. 1. The sergeant is a prisoner of the Germans.

Parramore Boy Missing In Action

Was On Mission Over Germany
Word Received.

Mrs. George F. Parramore, Jr., of Cheriton, received word Sunday December 12 that her son, Staff Sgt. George F. Parramore, III, age 22, had been reported missing in action since Dec. 1 over Germany.

The 22 year old youth left New York June 1, for overseas duty. According to reports, he has been on many flying missions over Europe, and only recently was awarded a distinguished flying cross by direction of the President, for distinguished and meritorious achievement while participating in aerial flight against the enemy in operations against the Ploesti oil refineries of Rumania on August 1, 1943.

A member of an air crew of heavy bombardment aircraft which assaulted the major fuel supply of the Axis, young Parramore was on a mission which involved extraordinary difficulty of execution and very great danger. In the face of almost overwhelming odds, the operation was successfully accomplished and the crew of which Parramore was a member won achievement which will add a brilliant chapter to the record of the Army Air Forces.

Cheriton Youth

Wounded

Mrs. George F. Parramore, Jr., of Cheriton, has been notified that her son, Pfc. Thomas C. Parramore, was wounded in action in Korea, October 17th. Private Parramore, a member of the Fifth Cavalry in which he is serving as Radioman, is hospitalized in Yokohama.

A graduate of Northampton High School, class of 1949, Pfc. Parramore enlisted in August of that year, and left Seattle, Washington in February, 1950. He was for a time stationed in Japan, but has been in active service in Korea for some months.

Private Parramore's brother, Sgt. George F. Parramore, III, AAF was killed in action in December, 1943, while on a mission over the Ruhr. He is buried in Belgium.

VERVOLG

T. 199 TESTAMENT van Petrus Van Meerbeeck (1-12-1743)

=====

Fondatie van twee gezongen missen van Requiem, met uitreiking van brood aan de armen.

Hij is burger van Brussel en meester chirurgijn.

Uitreiking van brood aan 2 stuivers ieder brood, als het getal armen de 50 niet overschrijdt.

Anders 14 gulden courant geld.

Dit uit een erfelijke rente van 900 gulden kapitaal wisselgeld ten laste van Joannes Taverniers, ingezetene van Hoegaarden, op huis, hof en schuur, groot een half bunder te Nerm, plus op drie dagmalen land gelegen te Hoegaarden aan "de linde" te Cauwenbergh, waarvoor 27 gulden intrest betaald worden per jaar. Het surplus van dezelfde rente zal gaan naar Paulus Franciscus Canten van Tienen en sekretaris van Hakendover.

Getuigen : Cornelis Vander Borcht en Ferdinand Philippus van Mons
Gemaakt te Brussel Not. Sweerts.

T. 200 TESTAMENT van Anna Rolieuz (1757)

=====

De linkerhelft ontbreekt (onleesbaar).

T. 201 FONDATIE van 2 wekelijkse missen (6-7-1761) (Latijn)

=====

1e 's maandags ter ere van St. Rochus.
2e 's donderdays ter ere van het H. Sakrament.
Door H. Peeters in testament van 16 juli 1732.

De goederen van de fundatie	jaarlijkse waarde
1- een half bunder met een half dagmaal gelegen in de "Cluys"	17-10-0
2- een dagmaal waarvan de helft landbouwgrond en de helft weiland, in de "Cluys"	10-10-0
3- aliud adhuc gelegen te Aelst op de weg uit Aelst naar Sluizen	17- 0-0
4- kapitaal van 500 gulden uit akker van 9 dagmaal onder Jans Geest, brengt intrest op van	30- 0-0
5- 6 gulden/jaar uit 18 gulden aan Joannes Stockmans	6- 0-0
6- Asserta terra petia sita op de Vossestraat	5- 0-0

7- Item alia terra petis van een dagmaal gelegen op "de seven weghe" bewerkt door H. Struys	10-10-0
8- 1 guld. 8 st. van J.B. Godefridi uit Hoxen voor een bosje in het Hoxembosch	1- 8-0
9- 2 guld. per jaar op huis en hof van Evrard Paenhuys te Nerm	2- 0-0
10- 6 guld. op het huis van Libert Schoelmeesters	6- 0-0
	105-18-0

105 guld. en 18 st. in Brabants geld of 151 guld. 5 st. en 3 "quadrantes" in
Luiks geld.

Getuigen : Antoon Collart, Servaes Sweerts, Henricus Struys, Joannes
Van Nerum en Arnold Vander Molen

Ondert. : S. Sweerts

T. 202 FONDATIE van een jaargetijde voor Vincent Van Osmael en Gertrudis
Vandermolen (16-2-1761)

=====

Sr Jacobus Nijs en vrouw Francisca Van Osmael, Sr Philippus Aerts en vrouw
Maria Christina Van Osmael, Sr Hubertus Sweerts en vrouw Barbara Van Osmael
en Anna Van Osmael, weduwe van Heer Joannes Franciscus Schepers, alle dochters
en behoudtzonen van wijlen Sr Vincent Van Osmael en Gertrudis Vandermolen,
verschijnen voor notaris H.J. Lintermans, funderen een jaargetijde van
3 gulden voor Vincent en Gertrudis.

Zij geven daarvoor een dagmaal land gelegen aan de Waelestraete, reg. deze
straat, weduwe Christiaan Mertens, de Gilde van St. Sebastiaan, heer sekretaris
Sweerts, Mr. Jan Stockmans, het selve land bij dezen cederende aan hunne
respectieve swaegerinne en zuster Anna Catharina Van Osmael, weduwe van
Sr. Anthonius Le Brasseur.

Getuigen : Jois. Christ en Catharina Rems

Gemaakt binnen Hoegaarden ten sterfhuize van hun voorzegde moeder huis genaamd
de "Swaene".

Notaris Lintermans.

T. 203 JAARGETIJDE van Jan Taverniers (15-9-1765)

=====

(Vidus Taverniers in 1774 non solvit = de weduwe T. betaalde niet in 1774)

3 gulden voor een jaargetijde gefondeerd door Jan Taverniers, om gedaan te
worden door de Heer onderpastoor, bepans op een dagmaal land los goed gelegen
in het "hannetjesgat" (?), reg. Francis Van Autgaerden, Louis Billen, Jacobus
Vanden Tempel en Joris Vander Straeten.

Notaris : J. Van Nerum

Nota zijkant de weduwe van Jois Taverniers betaalde voor 1766 tot en met 1773.

1289 - 1989

700 Jaar
Hoegaardse

Keure
%

1289 - 1989

700-JAAR HOEGAARDSE KEURE

DOOR M. DODION

In 1980 vierden wij 1.000 jaar Hoegaards kapittel. De stichting van een kapittel van kanunniken is het begin geweest van de uitstraling van Hoegaarden tot ver over de toenmalige landsgrenzen.

Deze daad ging inderdaad veel verder dan het plaatsen door ALPAIDIS van 12 rijkelijk begiftigde kanunniken uit vooraanstaande geslachten.

Er werd op haar castrum een collegiale kerk gebouwd van formaat en het kapittel werd geschonken aan het Domkapittel van Keulen. Of dat nog niet voldoende was, werd haar wereldlijke macht en het eigenlijk graafschap Brunengerunz afgestaan aan Keizer Otto II, wiens opvolger Otto III het graafschap overdroeg aan de Luikse prinsbisschop Notger in 987.

Het "Codicil van 1780" dat aan de basis lag van onze opzoekingen in verband met de stichting van het kapittel hebben wij uitvoerig besproken en ontleed in het "Witboek over Hoegaarden 1000".

In dit Codicil, dat als het ware de essentie bevat van wat de vijf familie-gilden van Hoegaarden als heilig beschouwden, vinden we vier belangrijke data :

- de eerste is het stichtingsjaar van het kapittel in 980 ;
- de tweede datum is 1289, de Luikse Keure aan Hoegaarden geschonken ;
- het derde en vierde jaartal zijn 1739 en 1741 respectievelijk het testament van Deken Peeters en de oprichting van de Confrerie der V Geslachten.

Dit feit alleen al toont aan dat 1289 een zeer uitzonderlijke mijlpaal is geweest voor Hoegaarden en die willen wij dan ook gepast eren en hopelijk met ons, heel de Hoegaardse gemeenschap zonder onderscheid.

Vooraleer verder in te gaan op de betekenis voor onze gemeenschap van dit charter van 1289 verleend door Prinsbisschop Johan van Vlaanderen, zoon van Gwijde van Dampierre en Mahaut Van Bethune gaan wij de hele zaak proberen in zijn historisch kader te plaatsen.

Ziehier dus de bewoningsgeschiedenis en de territoriale betekenis van Hoegaarden tot 1289.

Het is zeer goed mogelijk dat het mensenras dat wij aanduiden als Neanderthaler onze streek bewoonde in het middelste paleolithicum (100.000 - 50.000 voor Chr.) en zijn territorium moest delen met dieren als de mammoet, de hollenbeer en o.a. een soort neushoorn. Zeker is in elk geval dat een vindplaats als die bij Wommersom aantoont dat er bewoning is geweest gedurende de latere perioden van het steentijdperk (tot ca. 1800 v. Chr.).

Gedurende de laatste eeuwen voor Christus dringen vreemde volksstammen de Zuidelijke Nederlanden binnen. Vanuit het zuiden zijn dat de Kelten en vanuit het noorden de Germanen. Er heeft een soort vermenging plaats, waardoor in het zuiden het Keltische en meer naar het noorden het Germaanse element ging overheersen. Met Hoegaarden zaten wij zowat op het grensgebied tussen de Atuatuaci en de Eburonen.

De Atuatuaci zouden nazaten zijn van de Kimbren en de Teutonen, waarvan een achterhoede bij hun tochten naar Zuid-Gallië en Italië (einde van de tweede eeuw v. Chr.) in dit gebied achterbleef. De Eburonen zijn de belangrijkste groep van de stammen die Caesar de "Germani Cisrhenani" noemt. Zij zijn de oosterburen van de Menapiërs en bewonen het gebied tussen de Rupel, de Schelde, de Rijn en de Ardennen in het zuiden. Hoe we het ook draaien of keren, in het licht van de huidige discussie zijn het waarschijnlijk Kelten die hier wonen op het moment dat Julius Caesar met zijn legioensoldaten binnenvalt. Caesar treedt op als een hardvochtig en onverbiddekelijk veroveraar. Militaire prestaties moesten hem in Rome roem en populariteit bezorgen ten voordele van zijn politieke ambities. Dit bloederige hoofdstuk geschiedenis eindigt voorlopig met de quasi totale uitmoording van de Eburonen en het verdwijnen van Ambiorix over de Rijn. Nog vóór de geboorte van Christus is hun land terug bevolkt door de Germaanse stam der Tungri, die hun naam gegeven hebben aan Tongeren dat zich zal ontwikkelen tot een belangrijk wereldlijk en later ook geestelijk centrum in onze gewesten.

In 51 vóór Christus proclameert Rome heel Gallië tot provincie van het Rijk en wij worden een operatiebasis voor militair optreden in Germania, ten oosten van de Rijn. De heirbanen en hun aftakkingen worden aangelegd, legioenen en oorlogsmaterieel zorgen voor een hels lawaai, Romeinse villa's worden ook gebouwd te Hoegaarden. Tumuli of grafheuvels worden herkenningspunten in ons landschap.

Met de Romeinen verschijnt een ruimtelijke ordening die vooral steunde op de vruchtbaarheid van de bodem, op de rijkdom van de ondergrond en op de gunstige ligging ten opzichte van de afzetgebieden. Een stedelijke kern vormt het centraliserende element van een vrij ruim gebied dat door de invoering van de centuriatis wordt afgebakend en waarbij de beschikbare gronden van de veroverde gewesten worden ingedeeld. Zo zijn ook rond Tienen en Landen aanduidingen terug te vinden van dit kadaster.

De villa's op het grondgebied van en rond Hoegaarden zijn allemaal landbouwbedrijven geweest ingeschakeld in een systeem.

Hoegaarden ligt in de Romeinse periode niet alleen in het graanrijke Haspengouw maar ook midden een zeer bedrijvig produktiegebied : de exploitatie van de Haspengouwse kalksteenaders, de produktie van dakpannen en bakstenen zoals in Orp-le-Grand, de pottenbakkerijen te Tienen.

Op de rechter Rijn-oever bevonden zich op dit ogenblik onze werkelijke voorouders, de Franken, een volk ontstaan uit de samenstelling van verschillende Germaanse stammen. Vanaf 257 na Christus lanceren zij grootscheepse invallen in het Romeinse Rijk tot zij in 358 de toestemming krijgen in alle door hen bezette gebieden te mogen blijven wonen. We horen dan praktisch niets meer over die Salische Franken tenzij ... dat de taalgrens reeds voor een groot gedeelte bestaat in de vijfde eeuw en de oorspronkelijke bewoners van onze streken hier verdwijnen door een absorptieproces.

Tussen 20 en 10 voor Chr. verdeelt keizer Augustus Gallië in drie provinciae : Aquitania, Celtica en Belgica. Reims is de hoofdstad van Belgica waar wij helemaal inliggen. Op het einde van de eerste eeuw na Christus creëert keizer Dornitianus de provincies Germania Superior (Trier) en Germania Inferior met Keulen als hoofdplaats, door in het Oosten van Belgica gebieden af te scheiden. Dit bleef zo tot een besluit van Diocletianus (284-305) het latere Brabant verdeelt over twee provincies : Belgica Secunda en Germania Secunda met respectievelijk Reims en Keulen als hoofdstad. Hoegaarden valt hiermee zeker onder Germania Secunda en dus Keulen als hoofdstad, wat belangrijk zal blijken te zijn voor wat later volgt.

Wanner in 476 het Westromeinse rijk ten onder gaat zal de administratieve indeling nog meer dan duizend jaar overleven op ... kerkelijk gebied : Keulen zal tot 1559 de jurisdictie behouden over Oost-Brabant.

De provinciae zijn onderverdeeld in civitates die het stammenstramien volgen. De scheidingslijn tussen de verschillende civitaties zijn nog niet zo juist achterhaald maar zeker is dat de civitates bisdommen werden zodat de "Civitas Tungrorum" tot 1559 Luik als bisschopszetel had (opvolger van Tongeren). Tenslotte zijn er nog de "pagi" later in het Frankisch "gouwen" geheten, maar het is heden nog voorbarig te besluiten dat de begrenzing en benaming van de Merovingische en Karolingische gouwen dezelfde zijn als de Romeinse pagi. De kleinste bevolkingseenheden zijn de "fundi" als grote landbouwbedrijven bv. die te vergelijken zijn met onze kleinere plattelandsdorpen (de gehuchten van Hoegaarden ?). Deze laatsten speelden nooit een administratieve rol.

Gedurende de Merovingische periode komt het systeem van de gouwen tot werkelijke ontwikkeling. De Pagus Hasbaniensis (Haspengouw) ligt tussen de Dijle en de Maas. In de 9de eeuw bestaat er een neiging om sommige uitgezochte gouwen in verschillende graafschappen te verdelen met het oog op een beter bestuur.

Zo is Haspengouw (al vóór 870) verdeeld in vier graafschappen waaronder Bruningerode of Brunnengerunz waarvan wij aan het hoofd minstens één graaf Erlebald en één graaf Wermond van Hoegaarden kennen.

Zij staan op zeker ogenblik aan het hoofd van de pagus en worden comes graaf genoemd en benoemd door de koning. De graaf was de territoriale vertegenwoordiger van het koninklijk gezag met volledige bevoegdheid op het gebied van o.a. de politie, rechtspraak, militaire aangelegenheden en de heffing van wat er aan belasting was blijven voortbestaan. De graven werden niet betaald, maar aan hun functie was een dotatie van domeinen gekoppeld, die soms ook graafschap werd genoemd. Deze graven worden machtige figuren en besturen vaak meer dan één pagus.

Na 843 ontwikkelde zich een feitelijke erfelijkheid in West-Francië en ook in het latere Lotharingen waarin Hoegaarden lag. De graven zijn meestal gekozen uit de Frankische aristocratie, behoren vaak tot de grootsten van het rijk. In de loop van de 9de eeuw, onder druk van de vazallen, wordt de functie erfelijk.

In de late Karolingische tijd is er een krachtmeting aan de gang geweest van geslachten en groepen geslachten waaruit nieuwe koninklijke families naar voren kwamen. Zij hadden allen gemeen dat ze onmeedogend vochten voor de Karolingische erfenis. Deze geslachten vormden de rijksaristocratie met volgende kenmerken : vrije geboorte, verspreid grondbezit, dikwijls de hoge rechtsmacht daarover, geografische mobiliteit, verwantschapsbanden door alle stamverbanden heen en bij voorkeur met het regerende koningshuis. De koninklijke verwantschap die men het meest begeerde was die van het Karolingische huis. Maar ook onbekende families doken op en verschaften zich, door huwelijk met een Karolingische koningsdochter toegang tot de topploeg. Hun kinderen hadden zo koninklijk bloed in de aderen en waren dus gekwalificeerd voor hoge posten.

Uit het voorgaande blijken dus minstens twee zaken zeer duidelijk voor Hoegaarden. De eerste dat Godfried, de echtgenoot van Alpaïdis van Hoegaarden een zeer machtig man is geweest. Als zoon van Godfried, paltsgraaf en graaf in de Gulikgouw (Julich) en van Ermentrud, dochter van Karel de Eenvoudige behoorde hij tot de hoogste adel. Als leerling van Bruno, aartsbisschop van Keulen en broer van Keizer Otto I is hij de voornaamste raadgever van zijn leermeester Bruno geworden en ontving hij in 958 de goederen die aan graaf Reinier III van Henegouwen waren ontnomen om zo feitelijk hertog (militaire titel ?) van Lotharingen te worden. Omdat Bruno om één of andere reden zelf niet mee kon naar Italië waar Otto II op 2 februari 962 tot keizer zal worden gekroond, wordt onze Godfried meegestuurd aan het hoofd van een Lotharings leger. Spijtig genoeg overleeft hij de tocht niet. In het leger breekt de pest uit en in juli 964 overlijdt Godfried. Bruno, toen hij het vernam, zou gezegd hebben dat hij een man was geweest "zo vervuld met het goede dat gebeden voor zijn zielerust overbodig waren". Graaf Godfried als zo machtig man in het Rijk, had er alle belang bij dus te huwen met Alpaïdis van Hoegaarden, op voorwaarde dat zij een afstammeling was van de Karolingers, de verwantschap die men het meest begeerde !!! We kunnen gerust stellen dat wat voorafgaat een onrechtstreeks bewijs is nopens de Karolingische afstamming van Alpaïdis van Hoegaarden, maar daarom zeker niet het minste bewijs. Wat ten tweede zeer duidelijk is voor Hoegaarden, dat is de gehechtheid aan het Keizerrijk en aan Luik. Aartsbisschop Bruno van Keulen overleed op 10 november 965. In de praktijk werd de plaats van Bruno als adviseur van de koning ingenomen door bisschop Notger van Luik (972-1008). De Ottonen schonken aan de kerk van Luik de politieke machtsbasis waarop het latere prinsbisdom zou worden gebouwd. Dat zijn de graafschappen Hoei in 985 en Brunengerunz in 987. In deze kontekst is het niet verwonderlijk dat Alpaïdis van Hoegaarden, na de dood van haar eerste echtgenoot een tweede huwelijk aanging met zijn vermoedelijke kozijn Eilbert, bondgenoot van Godfried en heer van Florennes. Deze Eilbert had geen kinderen en liet zijn erfenis aan de zonen van Alpaïdis met goedkeuring van Keizer Otto II. Hij stierf op zijn beurt op 28 maart 977.

In datzelfde jaar slaagden Renier en Lambert, de zonen van de verjaagde Reinier III erin hun eigendommen te herwinnen. Renier zal de stamvader worden van de graven van Henegouwen, Lambert die van de graven Leuven, later Brabant. Of dat nog niet genoeg was vertrouwde Otto II het bestuur van Lotharingen toe, aan de broer van de Franse koning Lotharius, Karel. Met deze beslissing van Otto II wordt door alle historici het begin aangeduid van de territoriale macht van het latere hertogdom Brabant.

In dit compromis van 977 tussen Otto II, Reinier, Lambert en Karel, werd beslist rond een conferentietafel en nu eens niet op het slagveld !! Lambert ontving er de ondergouw Leuven, een graafschap dat hem waarschijnlijk rechtens toekwam door erfenis. Hij en zijn nakomelingen hebben er zich kunnen handhaven en breidden hun gebied en hun macht uit tot het hertogdom Brabant.

Deze graven Renier en Lambert waren de aartsvijanden geweest van de twee echtgenoten van Alpaïdis, van de Aartsbisschop van Keulen en van de Duitse Keizer.

Het is dus geenszins verwonderlijk dat Alpaïdis het castrum Hoegaarden voorgoed uit de greep hield van Lambert van Leuven van de ene kant en anderzijds op aandringen van de geslepen diplomaat Notger die naar de toekomst keek, het kapittel van Hoegaarden stichtte in 980. Zij schonk het kapittel van Hoegaarden aan het Domkapittel van Keulen en haar wereldlijke macht (het graafschap Brunnengerunz) stond zij af aan Keizer Otto II. De Luikse prinsbisschoppen, als vazal van de Duitse Keizer worden de territoriale vorsten van Brunnengerunz van 987 af, het jaar dat Otto III het graafschap overdraagt aan Prinsbisscop Notger van Luik.

Het enige wat Lambert nog kan proberen om Hoegaarden in zijn bezit te krijgen was het met geweld veroveren. De aanleiding kwam er toen Prinsbisschop Balderik II van Loon (1008-1018) eens en voorgoed zijn gebied Brunnengerunz wilde veilig stellen door midden in dat gebied, te Hoegaarden een sterke burcht te bouwen.

De Leuvense graaf besloot enige risico's te nemen en samen met de graaf van Namen overviel hij het krijgs- en werkvolk te Hoegaarden en overwon. Door tussenkomst van derden werd deze zaak tenslotte geregeld in 1012 : Brunnengerunz werd in leen afgestaan aan Lambert, die echter een hoge boete moest betalen. Om daaraan te ontkomen nam Lambert een schoonzuster van de bisschop gevangen en liet haar pas vrij toen zij de boete namens hem had betaald.

In 1099 onder bisschop Otbert (1091-1119), werd het graafschap opnieuw Luiks door terugkoop. Onmiddellijk daarna gaf graaf Otbert het in leen aan de Naamse Graaf Albertus III zijn bondgenoot, maar vóór 1155 was Hoegaarden terug Luiks.

De betwistingen zullen blijven voortduren tot 1288 en dan nog !!!

Over deze geschiedenis die zal draaien rond de advocatia of het voogdijschap waarbij een wereldlijke heer de wereldlijke belangen van geestelijke heren behartigt, zullen we bij gelegenheid terugkomen. Maar ondanks deze betwisting blijft Hoegaarden een Luikse gemeente, met een zeer grote onafhankelijkheid en krijgt als bewijs daarvoor zijn keure in 1289.

Door de akte van 1288 kunnen wij inderdaad stellen dat de prinsbisschop van Luik heer en meester werd van Hoegaarden en dit is essentieel om te komen tot de Keure van 1289.

Het centrum van Brunnengerunz (Hoegaerden), één van de twee graafschappen samen met Hoei, die de politieke machtsbasis vormden in 987 waarop het prinsbisdom Luik werd gebouwd, was zo definitief Luiks geworden. Naast de politieke betekenis als vooruitgeschoven post binnen Brabants gebied, tussen Geldenaken en Tienen, heeft Hoegaarden zeker een zo grote sentimentele betekenis gehad voor de prinsbisschoppen en voor de Hoegaardiers. Zij waren er fier op trouwe aanhangers van Luik te zijn, niet in het minst omdat hun positie binnen het prinsbisdom hen toeliet van een grote onafhankelijkheid te genieten ook en niet in het minst ten opzichte van het hertogdom Brabant (Tienen - Leuven).

De bekroning van deze evolutie was de keure van 1289, verleend aan Hoegaarden door de Luikse prinsbisschop.

Deze keure is eveneens het resultaat van een andere beweging de zogenaamde "bevrijdingsbeweging", die in de loop van de 13de eeuw een climax kende. In versneld tempo kwamen toen dergelijke vrijheden tot stand met de bedoeling het gevoel van rechtszekerheid bij de inwoners te vergroten. Hierover, over de gemeentezegel en over Hoegaarden als "Vrijheid" zullen wij handelen in volgende artikels.

Ook de inhoud en de bespreking van de keure van 1289 zullen wij dan behandelen.

UIT het EEUWENKALENDER

- 1289 : 700 jaar geleden kreeg Hoegaarden zijn Keure.
- 1649 : 340 jaar geleden werd een jonge officier van Karel van Loraine te Hoegaarden vermoord.
- 1679 : 310 jaar geleden werd het dorp en de kerk door Hollandse troepen geplunderd en moest het volk naar Tienen vluchten.
- 1749 : 240 jaar geleden brak te Hoegaarden de dorpsruzie uit, omwille van het kasseien der Pastorijstraat.
- 1759 : 230 jaar geleden werd de nieuwe kerk van St. Gorgonius officieel ingewijd.
- 1789 : 200 jaar geleden werd de machtige Hoegaardse Regentie onttroond door een bende opstandelingen onder leiding van Notaris Van Autgaerden.
- 1919 : 70 jaar geleden ging te Hoegaarden een grote patriotische stoet uit.
- 1939 : 50 jaar geleden brak er mobilisatie uit en werden de eerste jongens uit Hoegaarden opgeroepen.
- 1989 : Het Nieuwhuys-museum bereidt de viering van zijn 25-jarig bestaan voor, die in 1990 zal plaats grijpen.

Jaarprogramma 1989

MUSEUM 'T NIEUWHUYS
HOEGAARDEN

TENTOONSTELLINGEN

- 18/03 tot 9/04 : "DE PLUIM MAAKT DE VOGEL"
(pluimen van diverse vogels uit onze streken)
- 15/04 tot 30/04 : "HERBARIUM VAN DE BELGISCHE FLORA"
(prachtverzameling van gedroogde planten)
door Andre Demoulin, Labo adj. voor de studie
van het planten-milieu, ULB
- 13/05 tot 4/06 : "DE TIJD" door de tijd heen
(unieke verzameling van uurwerken)
door Georges Gilis
- 9/06 tot 18/06 : "VLAG IN TOP - OPERATIE OCTOPUS"
(de Zeemacht in de Perzische Golf)
door IRP/Staf Zeemacht
- 24/06 tot 27/08 : "HET BIER"
door Die Edele Orde vanden Moutstock
- 2/09 tot 10/09 : "LAST MISSION"
(de laatste vlucht van Staf Serg. G.F. Parramore)
door Jo Verbeke
- 16/09 tot 24/09 : "POTTENBAKKEN"
met demonstratie
- 6/10 tot 22/10 : "MAÏTÉ STELT HAAR WERKEN TENTOON"
(schilderkunst)
- 4/11 tot 19/11 : "HET GEHEIMZINNIGE AMAZONE-GEBIED"
(artisanaat en schatten uit Brazilië)
door Survival Research Association
- 26/11 tot 31/03 : "HET HOEGAARDS BIER IN HET BUITENLAND"
door Die Edele Orde vanden Moutstock.